

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Η ΑΔΩΣΙΣ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΟΣ

Συνέχεια και τέλος μιάς φριχτής τραγωδίας. Ο βομβαρδισμός της πόλεως. Η εμφάνισις του Ένετικού στόλου. Ένας άδύνητος ναύαρχος. Μαύρες σημαίες στη Χαλκίδα! Ο Κανάλης και ο γιός του. Οι Τούρκοι μπαίνουν στην πέλι. Τα έδωράγματα. Πελεμούν και ή γυναίκες. Η έκδικησις του Μωάμεθ. Μιά πυρκαμιά από κεφάλια κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Β'. ΣΤΟΡΗΣΑΜΕ στο προηγούμενο φύλο πώς οι πολιορκούμενοι από τους Τούρκους Ένετοι της Χαλκίδος έτοιμώσαν το Δαλματό άρχηγό Θωμά, ό όποιος τους έπρόθεσε στη Σουλτάνο Μωάμεθ.

Ο Σουλτάνος, μη γνωρίζοντας το θάνατο του προδότη, έπεχείρησε και τρίτη έφοδο έναντιόν των τειχών της πόλεως, προς το μέρος του Βούρκου, του όποιου την παράδοσι του είχε υποσχεθεί ό Δαλματός. Για να έξακολουθήσει όμως ν' άπατάται ό Σουλτάνος και να νομίζει ότι ζή ό φίλος του Θωμάς, οι ίδιοι οι Ένετοι έθωσαν στον πύργο του Τέμπου την Τουρκική σημαία, όπως είχε συμφωνήσει ό Σουλτάνος με το Θωμά. Τότε οι Τούρκοι έορμησαν σαν άγριόχορως, όπως γράσει ό Ιστορικός. 'Αλλ' άντί να έπιτύχουν την άλωσι της πόλεως, όπως περίμεναν, έπεσαν στα χέρια των Ένετών φρουρών, οι όποιοι τους έσφαξαν άγριως. Και αυτά τα παιδιά ακόμα, τρέχοντας έβάνοι στις έπάλξεις των τειχών, έβριζαν με τις σφενδόρες τους λάθρα και έσφαξαν τα κεφάλια των έχθρών!...

Όπόσο, επί τρεις ακόμη μέρες και νύχτες ό Σουλτάνος έξακολούθησε να βομβαρδίζει και ν' άπατά την παράδοσι της πόλεως.

Τέλος, το πρωί της 11 Ιουλίου 1470 οι Τούρκοι έτοιμώστηκαν να κάνουν και νέα έφοδο, δυνατώτερη και όρμητικώτερη από τις προηγούμενες.

Συγχρόνως, ό Τουρκικός στόλος διηθήσιν τις έπιβήσεις του έναντιόν των χηλασμένων προχωμάτων της Έβραϊκής σινοικίας.

Έσφαξαν όμως από το στενό της Αιγαλάτης φάνηκε νόρχειται ό Ένετικός στόλος, από έβδομίγματα πλοία, ναυαρχούμενος από τον Κανάλη. Οι πολιορκούμενοι μόλις τον είδαν άλλαλαξαν από χαρά. Ένόμισαν πειά τί έσώθησαν...

Η κατάσταση τότε άλλαξε εφραγνά... Ο Σουλτάνος έπεριμενε ότι ό Ένετός στόλαρχος θα έπιπέτο έναντιόν της πλωτής γεφύρας του, που ήταν καμωμένη από μεγάλες βάρκες, θα τη χαλούσε, ύστερα θα έκαμει την άλλη γέφυρα—δηλ. τη γέφυρα του Εύριπου—μ' έτσι θα έμπουλλάριζε τον Τουρκικό στρατό στο νησί της Ειδοίας.

'Αλλ' ό ναύαρχος Κανάλης και από διαταγή και από πατρική φιλοστοργία—επειδή είχε μαζί του το γιό του και δέν ήθελε να τον έκπέσει στον κίνδυνο ναυμαχίας!—δέν ένήγησε ραγδαίως, ένόσω ήταν ακόμη καιρός ενεργείας, άν και δυό Ένετοκρητικοί υπαταρίδαι, παρουσιάστηκαν σ' αυτόν και του έζητήσαν την άδεια να έπιπέσουν με τις γαλέρες τους έναντιόν της πλωτής γεφύρας και να τη διαλύσουν.

Ο φιλοστοργος όμως ναύαρχος τους άπάντησε: —'Αφήστε, αφήστε, έχουμε καιρό... Να φτάσουν πρώτα και ή άλλα μας πλοία.

Στό μεταξύ ό δραστήριος και άνομαστικός Μωάμεθ ένήγησε με ταχύτητα. Παράταξε στις δυό παραλλέλις—στην Ειδοική και στη Βοιωτική—στρατό για να είδοποιήσει άπόδασι του Κανάλη, και συγχρόνως έβαλε τοξότες στη βορεινή γέφυρα για ν' άποκρούση κάθε έπίθεσι και έπορεύετο δι στα τα λάφρα της πολιορκουμένης Χαλκίδος θα έμοιράζοντο στον στρατώματός του.

Τό πρωί της άλλης ημέρας, ό Μωάμεθ, βλέποντας ότι ό Κανάλης έμεινε ακόμη άργός, έπεχείρησε την κρίσιμη έφοδό του έναντιόν της πόλεως.

Οι πολιορκούμενοι Ένετοι, κορυφασμένοι, έξανατλημένοι από τόσες μάχες, άγριωνείς, στεφιοσής, θρασυον μαύρες σημαίες για να είδοποιήσουν τον Κανάλη ότι διέτρεχαν μεγάλο κίνδυνο. Του κάκου όμως. Ο μακάριος ναύαρχος δέν κουνήθηκε από τη θέσι του.

—Κινδυνεύοιόν οι δικαί μας! του έλεγαν οι άξιωματικοί του.

—Σιγά-σιγά... Έχουμε καιρό, άπαντοβος έμεινος. Οι πολιορκούμενοι, άν και έγκαταλελειμμένα από το στό-

λο, επολέμησαν καρτερικά ως στις δυό ώρες μετά τα μεσάνυχτα. Τότε οι Τούρκοι κατόρθωσαν να κυριεύουν τους προμαχώνες του Βούρκου και σε λίγη ώρα όλος ό περίβολος των τειχών είχε κυριευθεί από τον έχθρό...

Μά και ύστερ' απ' αυτό έξακολούθησε ή μάχη στα στενορούμια της πόλεως, πού οι πολιορκούμενοι τά είχαν φράξει με δοκάρια, βάρηλα και χοντρές άλωσίδες... Η συντοκός μέσα στους δρόμους της πόλεως ήταν άγριες. Κραυγές, βοαίεις, κατάρες, άλλαγιασι άντηχούσαν... Η γυναίκες έχυναν από τα παράθυρα έναντιόν των Τούρκων βραστό νερό, άσβεστη, κεραμεία και δ.π. Άλλο είχαν πρόχειρο! Τα παιδιά πέλι τους έπετροβολούσαν...

Οι Τούρκοι όμως, κροβόντες τίπιματα, με τους χοντράδες επί κεφαλής, έπροχωρούσαν βήμα προς βήμα, εκβριεναν τα όδοφράγματα, έσφαξαν τους πληγωμένους και τέλος, κατά το μεσημέρι, έφτασαν στην κεντρική πλατεία της πόλεως.

Έκει έγινε ή μεγάλη μάχη, τό φοβερό μακελειό. Έκει έπεσε ό Ένετός πρ ο βιζό ρ ο ρ ος Κάλδος, κρατώντας τό σπαθί στο χέρι, εκεί ό προκάτοχός του Βοντουμέρος σφάχτηκε σάν άρνί μέσα στο σπίτι του εύγενούς 'Αντρέουτου, όπου είχε καταφύγει, εκεί έπεσαν οι άντρείτεροι Βενετσάνοι της Χαλκίδος... Και ή πλατεία μετεβλήθη σε λμυρί αματός!...

Ο Βάιλος και ή εύγενής Χαλκιδάεις δέσποινες της πόλεως καταφύγαν στο Κάστρο του Εύριπου, σήκωσαν την κρημαστή γέφυρα και κλείστηκαν μέσα, με την έλπίδα ότι ό Ένετικός στόλος θα πήγαινε να τους σώσει. Στην ψηλότερη κορυφή του Κάστρου έσήκωσαν μια πελώρια μισητή σημαία—τό σημάδι του κινδύνου!... Τότε πειά ό περιφάνιος έκείνος Κανάλης άπεφάσισε να κινήθη. «Έκανε μια ό θ η ν ε π ι θ ε σ ι —λέει ό Ιστορικός—έναντιόν της πλωτής γεφύρας, άλλα μόλις είδε την πρώτη Τουρκική σημαία, πού είχαν ύψώσει κατακόκκινη οι Τούρκοι έπάνο από την πόλι, ό Ένετός ναύαρχος γύρισε πίσω και άβησε τους δυοκρησιμένους του Κάστρου του Εύριπου έκτεθεμένους στην τύχη τους!...»

Και ή τύχη τους ύπηρξε, αλήθεια, φοβερή. Ο Μωάμεθ έβγαλε άδοτηρότατες διαταγές να μην αφήσουν κανένα ζωντανό. Οι περισσότεροι έσοβλήθησαν ζωντανοί και οι άλλοι έκώπησαν σε κρημάτια έπάνο στη γέφυρα. Άκόμη και αυτά τα παιδιά και αυτά τα βρέφη τά έσφαξαν οι άγριοι Όθωμανοί.

Για το Βάιλο όμως της Χαλκίδος (Έρίστος τ' όνομά του) ό Μωάμεθ διάταξε σκληρότατο θάνατο. Όταν τον έπασαν και τον έφεραν μπροστά του, ό Σουλτάνος του είπε ειρωνικά:

—Έχω υποσχεθεί να μην πειράξω καθόλου το λαμό σου και θα κρατήσω τό λόγο μου. Δέν έδωσα όμως καμμά υποσχεσι για τό ύπόλοιπο σώμα σου!...

Διάταξε λοιπόν και τον έβαλαν σε δυό σανίδες και τον έβγαλαν ζωντανό. Στο Παλάτι των Δωγών, στη Βενετία, ύπαρχε ένας μεγάλος πίνακας πού έξεκονίζε το μαρτύριο του Βαββλου της Χαλκίδος.

Ο Πορθητής, θέλοντας να χορτάσει τη μαניה του, την άσβεστη δίψα αίματος, διέτρεχε έφριτος τους δρόμους της Χαλκίδος, για να παρακολουθήσει τις σφαγές. Φοβότανε μπως ό Γεντίσκος έπασαν ροήματα και έχάρησαν τη ζωή των αλμυλάτων!... Η εκκλησία των Άγιων Αποστόλων ήταν γεμάτη γυναίκοκπαίδια. Ο Μωάμεθ τά είδε και φρένιασε. «Λεπίδι! Λεπίδι β φώναξε. Και σε λίγη ώρα δέν είχε μείνει ούτε παιδάκι ζωντανό. Τα ίδια γίνηκαν και στην εκκλησία του Άγιου Ιωάννου. Τό αίμα έτρεχε πόδις!...

Μιά από τις φραρότερες πόλεις της Έλλάδος είχε μετεβλήθη σε μακελειό. Τα κεφάλια των σκοτωμένων τά μάζωσαν οι Τούρκοι στην πλατεία του Άγιου Φαργαλίου, άπάντασι στο μέγαρο του αρχιεπισκόπου των Καθολικών, και τά έστησαν σε πυραμίδα φριάβου!...

Από τους Ένετους της Χαλκίδος μερικά κατόρθωσαν να ξεφύγουν και να σωθούν. Μεταξύν αυτών ήταν και ή λόγιος 'Αντρέουτος, ό όποιος άργότερα έγραψε και την ιστορία των τρομερών αυτών σκηνώντων. Ο ίδιος ύπολογίζει σε έξη χιλιάδες άτομα τους νεκρούς της Χαλκίδος και καταρριβει φοβερά τον ναύαρχο Κανάλη, τον άπιο της σφορμής. 'Αλλά και από τους Τούρκους ύπολογίζει σε 25 χιλιάδες τους φρουνηθένες στις διάφορες μάχες γύρω και μέσα στη Χαλκίδα.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΩΤΗΡΑΙ

Ο περιφάνιος Γερμανός ζωγράφος 'Αργύλλος Μπαϊκλιν

